

Feministisk melankoli

Kvinnene kjemper, men undertrykkes av egne og andres krefter. Det er som om vi trekkes inn i en evigvarende spiral holdt i gang av en antifeministisk ukultur og kapitalfetisjisme (både hos kvinner og menn).

Av Elisabeth Leinslie

Monica Emilie Herstad, herStay, *Past is simulation*, Black Box Teater, Lille scene, 23.-26. November, 2006

Koreografen, danseren og performancekunstneren Monica Emilie Herstad etablerte ensemblet herStay i 1996. Hennes arbeider har i mange år vært synonymt med grensebrytende og innovativ dansekunst. Spesielt har Herstads forskning på møtepunktet mellom klassisk ballet, moderne dans og japansk butoh preget hennes hybride uttrykk. Samtidig anser hun video og musikk (og dans) som likestilte elementer i sine verk. I de siste årene har Herstad deltatt på en rekke internasjonale festivaler med egne dansevideoer- og forestillinger. For tiden er hun å finne på Senteret for Ibsenstudier, hvor hun er stipendiat. Og hennes nye forestilling *Past is simulation* går inn i nettopp dette Ibsenprosjektet. Forestillingen er også en del av Ibsenåret 2006.

Ibsen er simulasjon

Herstad åpner selv forestillingen, med en solo, i kommunikasjon med et fjernstyrt lite og gult fly som sirkler i luften. Hun er som innestengt i en ufri kropp, og står i sterk kontrast til det frihetsbejende flyet. Det er en poetisk og hjerteskjærende begynnelse på en scenisk kommentar om kvinner i dagens samfunn.

Forestillingens undertittel er *The ladies of the sea vs Nora, and other stories of the society*, og henspiller på Herstads hovedinspirasjon; *Et Dukkehjem* og *Fruen fra Havet* av Henrik Ibsen. Herstad er ikke ute etter å adaptere Ibsens dramaer, men å tolke og kommentere hans budskap i lys av vår samtid. Det er spesielt det stereotypiske ved kvinneskikkelsene i disse historiene hun konsentrerer seg om; Nora som ikke møter noen forståelse hos sin mann og går, og Ellida som møter forståelse og frihet til å gå, og blir. Samtidig finner vi inspirasjon og drivgodt fra både Hedda Gabler og Hedvig (i *Vildanden*).

I Herstads univers er danserne i sentrum; fire kvinner kledd som modellaktige samtids-chics; med høye hæler, kjoler, outrerte hårfrisyrer og masker. De er meget feminine og stereotypiske – og de er alle ekstrakter av og kommentarer på Ibsens kvinner. Kvinneskikkelsene vris og vendes, men forblir allikevel innenfor sine konvensjonelle rammer. De sier noe om hvordan vi gjentar oss selv; hvordan fortidens, så vel som dagens kvinner tukter hverandre og er fanget i sine tanker, kropper, adferdsmønstre og kulturelle koder.

Feministisk melankoli

Herstads tidligere vekt på video i sine produksjoner er fraværende i *Past is simulation*. I denne produksjonen står danserne (Monica Emilie Herstad, Andrea Csaszni Rygh, Beata Kretovicova, Maria Ryther Hoem) og lydbildet (kompilert av DJ Hicham Bouddén) i sentrum.

Et suggererende og monotont atmosfærisk landskap beveger seg langsomt og konsentrert fremover. Koreografien skifter mellom klisjépregede utadvendte bevegelser og innadvendt butoh-inspirert dans. Noe som gir karakterene særpreg av samtidig å være fanget i psykososiale og private mønstre. Den kollektive og den individuelle viljen settes med andre ord sammen og opp mot hverandre. Og med god hjelp fra den atmosfæriske uhyggemusikken, skapes en uutholdelig nevrotisk og angstpreget situasjon som utvikler seg til det verre for alle kvinnene bortsett fra en. Denne ene kvinnen tar til slutt av seg de høyhelete skoene og går ut med et tilfreds smil om munnen.

En feministisk melankoli vokser frem i dette verket. Med referanser til Elfriede Jelineks anarkistiske tolkning av Nora-skikkelsen i *Was geschah, nachdem Nora ihren Mann verlassen hatte oder Stützen der Gesellschaften* [*What Happened after Nora Left Her Husband or, Pillars of Society*] (1978), viser Herstad liten tro på kvinners frigjøring i den sosiopolitiske kapitalistiske økonomien av i dag. Kvinnene kjemper, men undertrykkes av egne og andres krefter. Det er som om vi trekkes inn i en evigvarende spiral holdt i gang av en antifeministisk ukultur og kapitalfetisjisme (både hos kvinner og menn).

Forskning

Tross sterke temaer var denne forestillingen lavmælt og abstrahert i sine uttrykk, og humoren var så å si fraværende. Herstad unndrar seg med andre ord et kunstsyn som støtter kunstens underholdningsverdi. *Past is simulation* er snarere et verk som setter intellektuell motivering før bevegelsen. Denne intellektualiseringen skaper en (unødvendig) avstand mellom verk og tilskuer – og vi så, uten sammenligning for øvrig, et eksempel på lignende tendenser i Per Roars (stipendiat i koreografi ved KHiO) trilogi *Liv&Død* tidligere i høst.

Avstanden disse verkene genererer har nok noe med det utvidede fokuset stipendiatene har på *forskning* i prosessen. Verkene bærer preg av en dyptgående analytisk inngang til stoffet, ved bl.a. å stille spørsmål ved hvordan traumer, emosjoner, og kognitive og sosiale strukturer lagres, bearbeides og uttrykkes gjennom kroppen. Verkene hos begge fremtrer snarere som metodeutvikling og verk i prosess enn danseverk i klassisk forstand.

Herstads *Past is simulation* skaper med andre ord en avstand mellom scene og sal. Men det forhindrer ikke at verket kommuniserer med tilskueren. For; samtidig som verket preges av introverte meditasjoner preges det også av en atmosfærisk suggesjon. Denne dobbeltheten tar tak i oss, og setter oss i en meditativ tilstand som genererer både kontemplasjon og emosjoner.